

CENA PIENIĘDZY

Iaka być ma, áby Rzeczpospolita
na nich nieszkodowała, y handle bez vtra-
ty prowadzone byly.

Ro wszystkich niemal Europie
Obce Narody wpatrzyły to / iż bázypo-
trzebna rzecz iest / pieniądze ták Cena po-
miarkować ; áby między nimi słuszną pro-
porcyą była. To iest / żeby większa Minica / iáko są
Tálery y Czerwone złote / które nie w iednym tylko /
ale w róźnych Páństwach y Krolestwach ida ták vmo-
derowana była ; żeby do pewney Quoty swey iáko ie-
dna ták druga przyszedłszy / obie ná iedną liczbę dro-
bniejszy monety zobopolnie przypadały / y własniesie
w niey zgadzały : Ták iż gdzieby tego nie było / snadnie
Pieniądze Páństwa (co każda Rzeczpospolita niżej) *Zá cena*
wyginać / y w Handlach bez ktorých każdemu narodo- *niepo-*
wi trudno / głody sie wielkie dziać mogą. Co áby sie *rzadna*
iáwnie obaczyło ; niech każdy weźmie przedsie choć *pienia-*
domowa experyencya z terázniejszy w Polszcze Ceny *dze z*
pieniędzy. które w tych terminách są : że ich co dzień báz- *Páństwa*
siej á bázziej vbywa. Bo sie y ludźi wiele znáyduie *gina.*
tálích / ktorzy już niemal bázziej pieniądzy niż drudzzy
Cena.

Cudzo-
ziemcy
iako Co-
ne pie-
między
miarku-
ia.

Towarami handluia. Baczac bowiem że na nich sná-
dnie bázno wiele zyskac moga / starajac sie oto / aby iedney
speciem za druga nabymyszy sumy iak naywiecez z Ko-
rony wywozili. Na co nietyklo na on czas / gdy za
Elasta zla Minice Zlota y Srebra tuná wywozenie
go za Gránice nabymáli / dobra okazy mieli : ale y te
raz wykupiac choc same Tálery / na takichze im sposo-
bach nie schodzi. Poniewaz v nas Táleryow z Czerw-
nymi zlotymi w taliey proporcye ceny nie wydzia / w
talieyby bydz miály / y iaka sie v inszych Narodon za-
chowuie. Bo rozsiedzie w to zgodnie potráfia / y báz-
zo tego przestrzegá / aby 5. Táleryow nie czynilo wie-
cey ani mniej iedno z. Czerwone zlate. A 10. Tále-
row nic nád 6. Czerwonych zlotych: czego snádmie do-
kazuie / taka cene Táleryom dáiac / że sie w dziesiáci ich
ná przyklad / tylez zlotych: ile w szesciu Czerwonych
zlotych znayduie / nie mniej ani wiecey. A choc tez nie
iednakowey ceny sa w kazdym Pánstwie / ábo Króle-
stwie Tálery y Czerwone zlate : przed sie iednak pomia-
nionym sposobem rozsiedzie sie z soba zgadzáia.

w Niem-
cech i-
dzie Ta-
ler po fl.
pulkorá,
á Czer-
zloty po
flo. pul-
trzeciá.

W Niemcech Tálery teraz / iako dawno bywáto /
idzie po zlotych pulkorá : á Czerwony zloty po zlotych
pulktrzeciá. Zaczym iako w dziesiáci Táleryach iest
zlotych 15. tak tez w szesciu Czerwonych zlotych / iest ich
15. Bo po dziesiećtróć zlotych pulkorá / toz uczyni co
po szescćtróć zlotych pulktrzeciá.

We Fránconiey / acz y tá iest X iestwem Niemiec
ctm /

ktim / osobliwym zwyczajem Taler idzie po złotemu y *We Fra*
grošy 6. a Czerwony złoty po łopie: a przedsie y tam *koniey*
zachowunie sie pomieniona proporcya. Gdyż iako po *Taler po*
dziesięćroć złoty y 6. grošy / wczyni złotych 12. co jest *złotemu*
cena Talerow dziesięci: tak też po sześćroć złotych 2. a Czer. *1 y 2. d.*
wczyni złotych 12. co jest cena Czerwonych złotych 6. *złoty po*
flo. 2.

W Brabancyey / y wszędzie po Niderlandziech /
w Holadyey Francyey / zc. zgodnie idzie Taler po łop. *W Ni-*
pie y grošy 12. a Czerwony złoty po 4. złotych. Tak *derlan-*
po dziesięćroć złotych dwa y grošy 12. wczyni zło. *dziech*
tych 24. co jest cena Talerow dziesięci. Po sześćroć *Taler po*
także złotych 4. wczyni złotych 24. co jest cena Czerwo *złotych*
nych złotych sześci. *2 gr. 12*
a Czer-

Tymże sposobem Włoszy swoje Dukatony / Hi- *wony z-*
spani Realy / także Anglowie / y ich sąsiedzi swoje Ni. *łoty po z*
nice miarkują: y doświadczono tego / że w tych wszy- *torch 4*
stkich Narodow tak wiele srebra choć różna Minica /
przeciw trzem Czerwonym złotem odważają / iak wie
le sie go indziej w pięci Talerach znayduje.

U nas tylko w Polsce miánowicie tych czasow *W Pol-*
proporcyei tej y pomiarkowania Talerow z Czer. *scze pr o*
wonymi złotymi niemają. Bo 3. Czerwone złote prze- *porcyei*
chodzą Talerow 5. pulkora złotych / a 6. Czerwonych *pienie-*
złotych przechodzą cenę dziesięci Talerow trzema zło- *dzy nie-*
temi. Abowiem Talerow. 5. rachując każdy iako teraz *mają.*
w Polsce idzie / po złotych 3. wczyni złotych 15. a Czer-
wonnych złotych 3. rachując każdy po złotych pulkosta /

weźmi złotych pusiemi dnasťá. Zaczem Taler: 10. wzy
 ni złotych 30. a Czerw: złotych 6. weźmi złotych 33.
 To inż widziemy iż 6. Czerw: złotych przechodzo Tále
 row 10. Trzema złotymi. Co aby tak nie było v Cudzo
 ziemcow bázto te^o przestrzegáis / częścią dla te^o aby w
 Hándlach z obcymi Narody nie byli oszukani: co iż sie
 przytráfiac może niżej sie położy: częścią aby z kráíow
 ich pieniadze darmo / czym sie każda Owezyzná z vbaža/
 wwożone nie byli. Gdzie ábowiem człowiek chciwy
 obaczy / że za te speciem ktora on ma / inšey nábywošy /
 zyskac dobrane ná tym może / o nie sie pilnie stára / y táni
 ia prowadzi / gdzie sie pożytku pewnego spodziemá:
 Jáko ná przykład teraz ten / co ma czerwone złote / gdy
 zanie tu w Polsce nábedzie Talerow / a wywiezie ie
 za Gránice / ná každym dziesiotku ich zysze. a conse-
 quenter ná stu 10. ná tysíacu 100. zc. Co sie tak verificu-
 ie. V nas w Polsce / co každemu iáwno / Talerow 10.
 teraz weźmi złotych 30. za iedzie zmieni / kto sie tym han-
 dlem báwi za Gránice / otrzymac za nie może Czerwó-
 nych złotych 6. ktore tam teyže ceny sa / ktorey Talerow
 10. tylko / iákosmy inż widzieli. Tutedy zwrocíwošy
 sie z częścią Czerwonych złotych / otrzyma za nie inż
 nie 10. ále 11. Talerow. Bo 6. Czerwonych złotych v
 nas weźmi złotych 33. a on ich dostal za Gránice za
 Talerow 10. co go tu tylko złotych 30. koštowáły / toć
 mu tedy te 3. złote nád 30 w korzysć ida. Pátrzcíež iá-
 ki to zysť bádzie miał wywożac wielkie summy Tále-
 row / a przywozac za nie Czerwone złote / za ktore zno

Gdy stu-
 pna pie-
 niedzy
 cená nie
 może
 ich wy-
 wozić
 ná zysk

*W swo-
 zeniem
 piénięd-
 ná zysk-
 ginie w
 R P. Tá-
 ler ieden
 nasťy.

Wu y znown Tálery wykupować może : ponieważ iá
to sie iuż námiénilo : żyſze ná Tálérách 10. ieden / ná
ſtu 10. ná Tyſiacu 100. ná dzieſiatku tyſiacy 1000.
ytál conſequenter. X. táć to przyczyńá czemu to
ſzadka iuż v nas wiáć Tálery w Polſce / y náda
wać ná nich nábywáiac ich muſi. Czerwonych
złotyć ei ſie wprawdzie póniełáć záwiá / ále yteby
ſnowu powywózono zá ládáiacie piénieżyſtá / gdyby
nam ſrebrá nie ſtawáło / ktorego znácznie wbywa /
gdy iey złotem wykupia / bo go y to co raz tym wniéy
ſá / że go téż cena ſwa nie nágrádzá. Ponieważ ie to táł
przechodzi. Bowiem kiedyby kto 6. Czerwonych zło-
tyć z Polſki poſtáł zá Gránicá po Tálérów 11. ktore zá
nie wywieziono / nie wywabiłyby ich ná záł tylko 10.
á iedenáſtył / tam zoſtáł. co iuż Polſce wymá. A to
ſie táł dzieie záwſe gdy táł cena złotá pláćá Tálery
w Polſce iáłó teraz. Czemu iéżeli ſie nie zábieży przez
pomiárkowanie v nas táłże Tálérów 5. z trzemá / á
10. z ſeſćciá Czerwonych złotyć : choćbyſmy iáł ná
włácey Tálérów bili nie nápátrzylibyſmy ſie ich dó
má. Czegoby ſie báć nie potrzebá / gdyby przerzeczó-
ná proporcya bylá / miedzy temi dwiema ſpecies. Ko
maby ſie bowiem wywózic chciáło piénieży baczóć iż
y góźle indziej w teyże cenie ſá iáłó v nas w Polſce /
y że ná nich záden żyſt byđz nie móże.

Atrzebá to wiedzic iż ſie tu nie o roſhelákim wywo-
żeniu piénieży mowi. Bo wdáwać piénieży w po-
ſtronne tráie / ábo przez Cambia / to ieſt ná odmiánie /

Czemu
inż o Tál
lery w
Polſce
trudno.

teſli Tá-
lerów 10
nie wóczy
ni Czer
wonych
6. wygi-
nie v náſ
Srebró.

Zpożył
kiem R.
P. móże

wdawac gby tego potrzeba / albo za Towary / ktorymi sie Wy-
w postronnych pieczyzna opatrnie / y obywatel z przynnozeniem poda-
niadze. tkow bogaca : albo tez za wazniejszye iedneyze ceny Mi-
nice / z ktoreyby sie domowa Minica bić y podiety o-
koloto tego koszt y praca z nieyze sie nagrodzić mogła / iest
rzecz Wyczyznie pożyteczna : ale sie mowi o wywoże-
niu pieniedzy przez ktore ich zawoże w Rzeczypospoli-
tey darcemnie a prawie marnie vbywa : iako sie teraz
nie go- dzie sie wywo-
zić ich. wone złote anizeli ich tam za nie wyda. Bo tam da za
6. na przykład Czerwonych złotych Talerow 10. a tu
mu wynida na 11.

Dważmyś iaka to summa Talerow ginać moze
w Rzeczypospolitey / iezeli to wywożenie przez czas
dlugi / a znaczne będzie. Bo zawoże iedenasty Taler
prez bez potrzeby odeydzie, ktory sobie ten to wywo-
zićiel bierze. A iezeli ieszze te iedenastli Talerow za
Gránica zostáto / tym cięższa y žalóśniersza głoda
táto. Gdyż sie tym sposobem y Hándlom ktore słabiey
tám ida gdzie pieniedzy mniej / y podatkom ktore y
wzgle dem pieniedzy wiastse albo mnieysze bywáto zna-
cznie wtolocz. A to pewna że żadna snadź Kráina nie
ma takich przyczyn broniennia wywozu od siebie pienie-
dzy (a przedsie zwykli bronić) iako náśa Polśka / w
ktorey pomieważ sie ledwie co złotá albo siebra rodzi /
musi sie go zlad inad nabymać / częścią za domowa
pożytki / częścią za gotowe pieniadze / aby przynamnie

Ulinice do używania ludziami było z czego robić. Cze-
mu się zgola wygodzić niemoże / gdy drugi wpatrzy-
wszy swoy prywatny żył / to srebr o albo złoto ktoreby
tu miało pożytecznie / skoro się tylko poiawi / zaraz
porwie / y za Granicą z vszerbliem wielkim wymknie.

A tu inż obaczmy druga przyczyne dla ktorey obo-
ce Narody Czerwone złote z Talerami przerzeczonym
sposobem miarkuia. Ta jest taka: Aby nie było osuła-
nia w Handlach / czymby się też Rzeczypospolitey sko-
dzić mogło. Bo gdzie się partykularne Osoby niżej
tam się niżej y Rzeczypospolita ktora ex communica-
te, albo pospolitosci: a pospolitosc ex particularita-
te personarum, to jest z szegulności osob złożona jest /
a niżej się mogą partykularne osoby w Handlach y
tym sposobem: Dla przyklad: Uczyni Kupiec Polski z
Cudzoziemcem (czego się trąsić siła może) kontrakt
taki. Winien ci zostać za Towar w twoim kraju nie
w moim Polskim Czerwonych złotych 600. ktorem ci
w Polskę oddać / albo do ciebie odesłać powinien in-
specie: Będzie się zdobywał Kupiec ten to Polski na
Czerwone złote w Polskę (bo ich zapłacić Talerami
nie może / chybaby tylko Niemieckiemu Kupcowi / y
to jeżeli się z nim oregodzi / gdyż te co ie u nas / y w
Niemcech biją / nie idą ani w Niderlandziech / ani we
Francyey / ani w Angliey / ani we Włoszech / ic. a po-
gotowiu ani Moneta) y da za każdy pułkosta złotego.
Sązym 6. ich kosztować go będą złotych 33. co uczyni
ni Talerów 11. a w cudzych krajach Czerwonych złota

Cudzo-
ziemcy
bacznie
miarku-
iapienia
dże aby
ich obcy
w Han-
dlach
nie osu-
kiwali.

Dla ceny tych 6. weźmi tylko Talerów 10. Już tedy Kupiec ten
terazn-- traci na Czerwonych złotych sześciu 3. zlore / to jest Ta.
ney Key ler 1. a na Czerwonych złotych 60. Talerów 10. na
pienie- Czerwonych złotych 600. Talerów 100. co weźmi
dzy tr- Czerwonych złotych 60. bo tam tyleś Towaru tylko
ca Polscy wziął za Czerwonych złotych 6. ile za Talerów 10 nie
Kupcyw wiecety; a przedśia a to dać musi miasto Talerów 10:
Cudzey iedenascie. Bo tak wiele Talerów albo ceny ich ktorey
ziemina jest złotych 33. za Czerwonych złotych 6. wyda. Co
600 Czer jest wielka wtrata na summie znaczney. Bo na
wonych sześciu Czerwonych złotych / zaraz wtraci Czerwo-
złotych nych złotych 60. własnie / czegoby sie nie przytrącało /
60, gdyby między Czerwonymi złotem i Talerami po-
miarkowanie było wzwyż opisane. Boby Kupiec
tak Towar placił iako go brał / wziął go za 600:
Czerwonych złotych tylko tak wiele / iako wiele Tále-
row 1000. waży: toby go też zapłacił takąż summa
iako 1000. Talerów wynosi / kiedyby w Polsce do-
stał Czerwonych złotych 6. za Talerów 10. a 600:
Czerwonych złotych za Talerów 1000. albo za cenę ich
gdyż tak w Cudzey ziemi waży.

Jakaby
miata
byc cena
pienie-
dzy te-
raz w
Polscze.

Alzci też podobno już w Polsce inatśia w krotce ce
na pieniedzy będzie; zacząym spodziewać sie / iż tym dy-
sordinacyom y wielu škodom snadnie strząbież y. Ale
iesliby odmiány ieszcze w tym nie było / a Czerwo: zło-
ty postaremu siedi po złotych pilszostá, tedyby potrzeba
aby też Taler siedi po złotych 3. y groszy 9. Boby tym
sposobem

Sposobem Talerow 10. wezynilo też złotych 33. iako 6.
Czerwonych złotych teraz wezyni. Albo iesliby Taler
bedl po złotych trze. chtoby czerwony złoty isc mial po
złotych 5.

A o Vrtáchci by wiedziec trzeba/ że ie też wywo-
zić moga za Gránice/ z wielkim zyskiem. Al perona to
iest / ze Gdańskie zwlaszcza/ bá y Bidgostkie nie tak też
zbytnie podleysze sa niż Niemieckie teraznieysze/choćiasz
ich nie dochodza: á przedsie w Niemcech 4. tylko Vra-
ty w Taler ida / á naszych Vrtow w Talerze pulkosta
y groszy 2. w 10. Talerách iako y w 6. Czerwonych
złotych / w Niemcech Vrtow 40. A w Polsce w 6. Czerwo-
Czerwonych złotych Vrtow Naszych 62. bez groszy 2. nych á w
tylko. Bo za każdy Czerwony złoty v nas teraz w od-
miane dać musi Vrtow 10. y groszy 5. w Talerách zaś
10. w Polsce Vrtow iest 56. y groszy 4. Polscze
ich 62.
bez gros-
zy 2.

Oważmyś tedy/ ieżeli ten co Vrtow z Polski wy-
wiezie summe znaczna nie zyscze na tym nie máto/ choć
Vrt y nasze Mincarzowi ktore^v w Cudzey ziemi dale. Vrt y Pol-
to taniey da niż Niemieckie v nich ida: Perona to że mu-
Mincarz tam rad da za Vrtow Polskich 56. ábo 57. skie min-
Talerow 10 abo Czerwonych złotych 6. ktorech choć carzom
go kóstować beda Vrtow 57. przedsie mu zostanie ie-
scze w zysku Vrtow 5. bez groszy 2. co wezyni Taler obcym
bez groszy 12. A może wiecey zyskać/ bo sie to tu lekko przeda-
táchnie. Mincarz też wykupieli Vrtow Naszych 57: ia.
na Niemieckich 40. bączny niech wważa 5

pospol-
stwo pie
niadze
nieopár.
rzenie
podwyż
sz.

My w tym obaczmy nášey Plebecula prostosť/
która podwyszáiac co raz tych species Czerwonych
złotych y Talerow / ná mniejša moneta żadnego bar
czenia nie ma. Gdy Czerwony złoty przed piáćio lat
šedl po złotych 4. a Taler po złotych poltrzećia / Vrtty
šly teży šnadz próby co y teraz po grošy 16. Teraz
też gdy Czerwony złoty idzie po złotych polšosta / a
Taler po złotych trzy / poštáremu Vrtty ida po grošy
šesnaście / y tak Czerwone złote y Tálery zdrožáły / a
Vrtty ztániały / coby zá nimi włašnie poštápowáć miá
ly : bo ich teraz wiecey w Czerwony złoty y w Taler
wchodzi / niž ná on čás / czym šie piékna occasia po
dála do wywożenia Vrtow ná žyšt zá Gránice.

Po cze-
mu iſc
ma Tá-
ler iežć-
li Czer-
złó: poy
dzie po
złotych
4.

Jesliby šie miála reáſſumowáć Conſtitucya R 60
tu 1620. o cenie pienieǳy / tedy zá Czerwonym zło-
tem w 4. złotych idacym / Tálery iſć miál po kopie
tylko / y grošy 12. Bo gdyby šedl po poltrzećia złote-
go / ná 10 Talerách zbywałby złoty nádcene 6. Czer-
wonych złotych. Gdyž po dziešiećroć złotych polo-
trzećia wczyni złotych 25. a po šešćroć złotych 4. wczy-
ni tylko złotych 24.

Jesliby Vrtow nie miálo byǳ wiecey w Tále-
rze ná 4. iáko w Niemcech y támdále / tedy / by ie-
dno próby lepkšey były nádcenániejše / láždyby iſć
miál po grošy 18: Šáčymby y porównáto šie Tale-
row 10. z Czerwonych złotych šešćia / y occasieby šie
odciely wywożeniu ná žyšt pienieǳy / y šłody pomie-
nione wzwyž bychy nie mogly. A Niemieckie Vrtty y

inſa monetą ieſliby ja v nas brano / taniſzaby mogła
bydż niſz naſza / iako y w Wenecyey Cetiſny drożſze ſa
niſz obce Czerwone złote / choć teſz nie ſa nad nie lepſze /
co dla tego czynia aby ich niewywożono.

Domowa
moneta
ma bydż
drożſza
niſz obca

Moglyby teſz ſłuſſnie być y polutki po groſſy 9.
zanimiſby ſły Szostaki / Potrojne / y inſa drobnieyſza
Moneta proby proporcjonalney.

Ieſliby teſz te dwie ſpecies / to ieſt Czerwonych
złotych y Talerow chcieliſiny mieć w cenie w ktorey
w Niemcech ſa / tedyby ie teſz tarrować / tawa Niemie-
cka wzwyż pomieniona. To ieſt Taler na złotych pol-
torą / a Czerwony złoty na złotych połtrzeciá. Broom
tego żeby naſza Mlinica v poſtronnych ſtawſzy ſie ich
monecie / bärzley niſz tá teraz podobna dáleko była dla
ſnádnieyſzych Händlow przyiemnieyſza / mieliſbyſiny y
ten ſtad pżyutek / żeby od naſ nie wywożono monety
drobney na żyſt / gdy ſie dobra w Polſce poiáwi.

Wielki-
by ſtad
był pży-
tek gdy-
by w Pol-
ſce ſły
pienia-
dze iako
w Niem-
cech.

Tákci nam po wywożono one ſtare Polgroſſki / ktorych
w Kárynthiey / y indziey y po dziſdziej pełno : A idzie
tám każdy za Kráicer ktorych w groſſu Niemieckim 3.
a groſſy w Talerze 30. záczy m Polgroſſkow w Tále-
rze 90. co v naſ za wſe czynilo złotych połtorą / choć
Taler ſiedl wyſzey niſz po złotych połtorą. A wywo-
żono ie z Polſki gdy niſz Taler był po groſſy 50. y po
kopie / y drożey. Przetoż bärzo wielena nich zſtawia-
no : dla te^o ie teſz ſtoró poczeło / przedło powywożono.

Gdziete
raz ſta-
re Pol-
groſſki y
czemuie
powywo-
żono?

Tákſe Czwořtákw onych Auguſtowſkich na
Gránicach Niderlandſkich okolo Maſtrychu ábo Trá-

W Kli- iesttu w Kliwiey nád Mossa rzeka bårzõ wiele / tåt iż
wiey. tåt ledwo inřa iest Moneta nád te / y zowa ia Polřko.
Czwår- A ida tåt y podziřdziẽ te Czwårtaki kårzdy zå polř-
zakow y tå / 8. ich tylřko w Taler. A tu ich co wchodzilo wen /
podziř- gdy sie podnořilå cenå Tålerow? Chociař ie ztađ wv
dzien wořono / gdy Taler w Polřce ředl ieřce põ złotych
zå Taler polřorå / tedy y nå ten czas nå kårzdym Talerze zyståć
8. tylko.

W Pol- mořono Czwårtakow 3. y groř 1. Bo ich tu bylo w
řce Cz- Tålerze iedennåřcie / y groř ieden / å tåt ich 8. tylřko
wartha- dał zå Tåler / ořåteř mu w řysřu został. Toř sie o Po-
kow byłõ trõynych řårých proportionaliter rozumieć ma. Gdyř
w Tale- rze 11. y te czåřy w Polřce byty kiedy one w řwey cenie řa-
grosř 1. 1y / iåko teraz Dřty / å Taler tu gorze ředl / y tåt ich
dořåć mogł zån wiecey niř 15. å řnådz y 20. by iedno
nie lepiey. å w Cudzey ziemi zå muięy ich nie rowno /
otrzymåć mogł Tåler / ořåteř mu sie w řysřu został.

Co wřysřřko kårzdy v siebie pilnie wwařywřy řnå-
dnie sie domysli / iåka řřkõde ztađ Oyczyřnå Nåřå nå
on czas odni ořå / å iåki pořyteř miał ten co dobre pie-
niådze nåře zå Grånice wywořil / gdzie Tåler y Czer-
wone złote teyře inř ceny byty řtozey y teraz řa. A wřy-
řko sie to y teraz dzieie / y dåley dziåć bedzie / ieřeli
sie pomiårtkowåniem tych pieniådzy / iåko-
řmy widzieli / nie zåbieřy.

Roku Pånřkiego 1631.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.